

людини". У цій праці він доводив, яким величезним є вплив харчування на тривалість життя. Він був перекоаний, що для довголіття потрібно вживати велику кількість кисломолочних продуктів або кефіру, заквашеного болгарською паличкою.

Ілля Ілліч пристрасно любив життя. Після вдалої роботи в лабораторії, він інколи раніше часу йшов з інституту, пояснюючи друзям: "Сьогодні я силенно пропрацював і за це заслужив задоволення. Піду посиджу у колиски новонародженої дитини...люблю дивитись на зародження життя!" [2]. Хоча у подружжя нащадків не було, Ілля Ілліч разом з дружиною стали опікунами її

рано осиротілих братів і сестер, а також піклувались про племінників вченого.

Помер Ілля Ілліч 15 липня 1916 р. А 18 липня 1916 р. відбулись громадянські похорони, згідно волі покійного, без промов і без почестей. Тіло вченого було спалено, а мармурова урна з прахом і до цього часу зберігається в бібліотеці інституту Пастера.

Ілля Ілліч свято виконав клятву на вірність науці, яку дав у юності. Незважаючи на всі труднощі, які він долав протягом усього свого життя, І.І.Мечников став вченим світового масштабу і яскравим взірцем для всіх нових і нових поколінь.

Список літератури

1. Улащик В.С. Мысли замечательных людей /В.С.Улащик.- Асклепий, 2004.- №2.- С.73.
2. Могилевский Б. Мечников И.И. / Б.Могилевский.- М., 1948.- С.14, 82, 110-114, 204.
3. 100 знаменитых людей планеты // Мечников Илья Ильич.- Харьков, 1972.- №10.- С.75.
4. И.И.Мечников и Н.И.Пирогов //Общественный врач. Год 7 (XXI) декабрь, 1916.- №10.- С.504-505.
5. Н.И.Пирогов и И.И.Мечников //Советское здравоохранение.- М., 2005.- С.297-298.
6. И.И.Мечников //Страницы воспоминаний. Издательство АН СССР, 1946.- С.66.
7. Творчество Мечникова и литература о нем.- М., 1951.- С.11.

Гунько Петро Маркович - Генеральний директор Національного музею-садиби М.І.Пирогова, Заслужений лікар України, кандидат медичних наук, Лауреат Державної премії України в галузі науки і техніки, доцент
Гайдуков Віктор Олексійович - учений секретар Національного музею-садиби М.І.Пирогова
Горбатюк Вікторія Валентинівна - наук. сп. Національного музею-садиби М.І.Пирогова

ІНФОРМАЦІЯ ПРО РОБОТУ VI КОНГРЕСУ АНАТОМІВ, ГІСТОЛОГІВ, ЕМБРІОЛОГІВ І ТОПОГРАФОАНАТОМІВ УКРАЇНИ

З 16 по 18 вересня 2015 року у м. Запоріжжя на базі Запорізького державного медичного університету, відбувся VI конгрес анатомів, гістологів, ембріологів і топографоанатомів України.

Організаторами конгресу виступили Всеукраїнське наукове товариство анатомів, гістологів, ембріологів і топографоанатомів, Запорізький державний медичний університет.

У роботі конгресу взяли участь 150 делегатів з 18 міст України, Автономної республіки Крим та Російської Федерації. Серед учасників були представлені завідувачі морфологічних кафедр та співробітники 18 медичних ВНЗ України. В трьох книгах фахової наукової збірки наукових праць "Актуальні питання медичної науки та практики" (2 томи), опубліковано 160 статей із 25 ВНЗ та НДІ. Згідно програми зроблено 108 усних і 67стендових доповідей. Тези доповідей опубліковано у збірці "Актуальні питання морфології".

Метою конгресу став звіт про роботу Товариства за 5 років, обговорення актуальних наукових та практичних проблем експериментальної анатомії, гістології, ембріології, топографічної та клінічної анатомії а також апробація нових теоретичних положень і досягнень в цих галузях.

16 вересня зі вступним словом до учасників VI Конгресу анатомів, гістологів, ембріологів і топографоанатомів України звернувся ректор ЗДМУ, Заслужений діяч науки і техніки України, професор Ю.М.Колесник.

На першому пленарному засіданні зі звітом про роботу товариства АГЕТ за 5 років виступив Президент Всеукраїнського наукового товариства АГЕТ, член-кореспондент НАМН України, професор Ю.Б. Чайковський.

Завідувач кафедри анатомії людини Запорізького державного медичного університету Заслужений діяч науки і техніки України, професор М.А.Волошин зробив доповідь на тему "50 років Запорізькому осередку наукового товариства АГЕТ".

Завідувач кафедри анатомії людини Національного медичного університету ім.О.О.Богомольця, Заслужений діяч науки і техніки України професор В.Г.Черкасов зробив доповідь на тему "Структурні зміни органів нейроендокринної системи при експериментальній опіковій хворобі у щурів та за умов її лікування".

Завідувач кафедри анатомії людини Національного медичного університету ім.О.О.Богомольця член-кор. НАМН України, професор Ю.Б.Чайковський зробив доповідь на тему "Застосування стовбурових клітин з метою стимулювання відновлення периферичних нервів".

Скарбник Всеукраїнського наукового товариства АГЕТ, доктор медичних наук В.Б. Раскалей звітував про стан фінансової діяльності товариства АГЕТ.

У період з 16 по 18 вересня 2015 року робота Конгресу проходила у вигляді 9 секційних засідань:

16.09.2015

Секція"Функціональна морфологія нервової системи" (Аудиторія №4, спортивно-аудиторний корпус

ЗДМУ)

Президія: Чайковський Ю.Б. - член-кор. НАМН України, д.мед.н., професор; Геращенко С.Б. - д.мед.н., професор; Жураківська О.Я. - д.мед.н., професор; Масло-вський С.Ю. - д.мед.н., професор; Пішак В.П. - д.мед.н., професор; Попович Ю.І. - д.мед.н., професор.

Секретар - асистент Абросімов Ю.Ю.

Секція "Морфогенез, будова та реактивність органів статевої системи" (Аудиторія №12, морфологічний корпус №3 ЗДМУ)

Президія: Шепітько В.І. - д.мед.н., професор; Герасимюк І.Є. - д.мед.н., професор; Квятковська Т.О. - д.мед.н., професор; Пісун Р.П. - д.біол.н., професор; Хмара Т.В. - д.мед.н., професор.

Секретар - асистент Богданов П.В.

Секція "Морфогенез та реактивність серцево-судинної системи" (Аудиторія №1, морфологічний корпус №3 ЗДМУ)

Президія: Костюк Г.Я. - д.мед.н., професор; Черкасов В.Г. - д.мед.н., професор; Гнатюк М.С. - д.мед.н., професор; Довгаль Г.В. - д.мед.н., професор; Шаторна В.Ф. - д.біол.н., професор.

Секретар - к.мед.н. Федосєєва О.В.

Секція "Будова та реактивність ендокринного апарату" (Музей "Анатомії людини ім. проф.О.Г.Яхниць", морфологічний корпус №3 ЗДМУ)

Президія: Волков К.С. - д.біол.н., професор; Валиуллин В.В. - д.мед.н., професор; Гунас І.В. - д.мед.н., професор; Куц О.Г. - д.біол.н., професор; Шепітько В.І. - д.мед.н., професор; Ярошенко Г.А. - д.мед.н., професор

Секретар - к.мед.н. Матвейшина Т.М., аспірант Ара-вицький Є.О.

17.09.2015

Секція "Функціональна морфологія імунної та лімфатичної систем" (Аудиторія №4, спортивно-ауди-торний корпус ЗДМУ)

Президія: Волошин М.А. - Заслужений діяч науки та техніки України, д.мед.н., професор; Євту-шенко В.М. - д.мед.н., професор; Куц О.Г. - д.біол.н., професор.

Секретар - асистент Абросімов Ю.Ю.

Секція "Морфогенез, будова та реактивність органів травлення" (Аудиторія №12, морфологічний корпус №3 ЗДМУ)

Президія: Костюк Г.Я. - д.мед.н., професор; Григор'єва О.А. - д.мед.н.; Дубінін С.І. - д.мед.н., професор; Жураківська О.Я. - д.мед.н., професор; Півторак В.І. - д.мед.н., професор; Пикалюк В.С. - д.мед.н., професор.

Секретар - асистент Богданов П.В.

Секція "Функціональна морфологія органів опорно-рухового апарату" (Аудиторія №1, морфологічний корпус №3 ЗДМУ)

Президія: Пикалюк В.С. - д.мед.н., професор; Гумин-ський Ю.Й. - д.мед.н., професор; Кривецький В.В. - д.мед.н., професор; Вовк Ю.М. - Заслужений працівник

народної освіти України, д.мед.н., професор; Григор'єва О.А. - д.мед.н.; Масло-вський С.Ю. - д.мед.н., професор; Сарафинюк Л.А. - д.мед.н., професор; Слободян О.М. - д.мед.н., професор; ЧерноВ.С. - д.мед.н.

Секретар - к.мед.н. Федосєєва О.В., аспірант Ара-вицький Є.О.

Секція "Морфогенез, будова та реактивність ди-хальної системи тасевої системи" (Музей "Анатомії людини ім.проф.О.Г.Яхниць", морфологічний корпус №3 ЗДМУ)

Президія: Півторак В.І. - д.мед.н., професор; Дуден-ко В.Г. - д.мед.н., професор, Довбиш М.А. - д.мед.н., професор; Пішак В.П. - д.мед.н., професор; Попадинець О.Г. - д.мед.н., професор.

Секретар - к.мед.н. Матвейшина Т.М., аспірант Ара-вицький Є.О.

18.09. 2015

Секція "Історія розвитку морфологічних шкіл за роки незалежності України та методика викладан-ня морфологічних дисциплін" (Аудиторія №1, мор-фологічний корпус №3 ЗДМУ)

Президія: Черкасов В.Г. - Заслужений діяч науки і техніки України, д.мед.н., професор; Герасимюк І.Є. - д.мед.н., професор; Портус Р.М. - д.мед.н., професор; Проніна О.М. - д.мед.н., професор; Фомина Л.В. - д.мед.н., професор.

Секретар - к.мед.н. Федосєєва О.В.

У ході VI Конгресу анатомів, гістологів, ембріологів і топографоанатомів України були обговорені найбільш актуальні питання сучасної морфології з точки зору інтеграції до Європейського простору.

На секційних засіданнях теоретичної, експеримен-тальної та клінічної морфології обговорено розвиток зв'язків морфології та нагальних потреб практичної медицини, а саме: адаптаційно-компенсаторні та реге-нераторні можливості органів та систем організму лю-дини в умовах дії несприятливих факторів; особливості реактивності органів новонароджених на тлі змін у си-стемі мати-плацента-плід (антигенне навантаження, гор-мональний дисбаланс); використання стовбурових клітин для покращення процесів регенерації тканин в експе-рименті; роль лімфоїдної системи в цілому та лімфо-цитів і дендритних клітин зокрема у регуляції процесів морфогенезу органів в ранньому післянатальному пе-ріоді; будова різних органів в онто- та філогенетично-му аспектах; малоінвазивні оперативні втручання, ва-ріантна анатомія, нові методи діагностики та оператив-них втручань; апоптоз та аутофагія; використання су-часних методів електронної мікроскопії, імуногістохі-мічних та лектингістохімічних методів дослідження для аналізу морфо-функціонального стану органів у експе-риментальних умовах; розробка сучасних експери-ментальних моделей зі застосуванням лабораторних тварин у рамках наукових морфологічних досліджень; створення комп'ютерних програм для морфологічних

досліджень на різних рівнях структурної організації.

У рамках Конгресу були проведені засідання завідувачів кафедр анатомії людини, гістології та топографічної анатомії та оперативної хірургії, у яких взяли участь завідувачі морфологічних кафедр медичних ВНЗ України та були розглянуті питання удосконалення викладання морфологічних дисциплін, забезпечення наглядним матеріалом навчального процесу, особливості формування практичних навичок в межах Болонського процесу.

Друге пленарне засідання 18.09.2015 р.:

Президія: Член-кор. НАМН України, Заслужений діяч науки та техніки України, проф. Чайковський Ю.Б.; ректор ЗДМУ Заслужений діяч науки та техніки України, проф. Колесник Ю.М., Заслужений діяч науки та техніки України, професор Волошин М.А., голови обласних Товариств АГЕТ.

На засіданні було зроблено підсумки роботи VI Конгресу АГЕТ України, проведено вибори президії, голови та ревізійної комісії наукового Товариства АГЕТ; були вручені дипломи та сертифікати учасників Конгресу.

За підсумками роботи Конгресу прийнята резолюція:

РЕЗОЛЮЦІЯ

VI Конгресу анатомів, гістологів, ембріологів і топографоанатомів (м. Запоріжжя, 16-18 вересня 2015)

Учасники VI конгресу анатомів, гістологів, ембріологів і топографоанатомів (АГЕТ) України, що відбувся у м.Запоріжжі 16-18 вересня 2015 на базі Запорізького державного медичного університету, заслухавши та обговоривши доповіді та виступи учасників конгресу, постановили:

1. Визнати роботу Президії АГЕТ за 2010-2015 рр. задовільною. Відзначити, що за цей період виконана велика робота з організації та проведення науково-практичних заходів, проводилася систематична робота по виданню журналів "Вісник морфології" та "Клінічна анатомія та оперативна хірургія", національних підручників і науково-практичних посібників з анатомії людини, гістології та ембріології, топографічної анатомії та оперативної хірургії, монографій та наукових статей.

2. Вирішити питання науково-метричної бази (SCOPUS) журналів "Клінічна анатомія та оперативна хірургія" та "Вісник морфології".

3. Затвердити звіт ревізійної комісії товариства АГЕТ.

4. Затвердити рішення VI конгресу АГЕТ з питань викладання топографічної анатомії та оперативної хірургії у вищій школі:

1) Змінити назву дисципліни "Топографічна анатомія та оперативна хірургія" на "Клінічна анатомія та оперативна хірургія", враховуючи прийняту термінологію в Європейських університетах, що відповідає

сучасному рівню вищої медичної освіти.

2) Повністю відокремити у вищих медичних закладах України самостійну дисципліну та кафедри клінічної анатомії та оперативної хірургії, враховуючи багаторічний досвід, традиції вітчизняної медичної освіти та спадщину геніального вченого та хірурга М.І.Пирогова, а також сучасний досвід надання медичної допомоги у зоні АТО.

3) У навчальній програмі дисципліни збільшити навчальні години на 1 кредит (запланувати 10 лекцій - 20 год., 3 кредити академічних практичних занять - 90 годин і 25 годин самостійної роботи). Всього 4,5 кредити. Збільшення годин практичних занять необхідно, оскільки студенти під керівництвом викладача займаються виконанням практичних хірургічних дій на вологих комплексах, м'яких моделях.

4) Передбачити у плані навчання лікарів-інтернів хірургічного профілю та сімейних лікарів цикл клінічної анатомії та оперативної хірургії.

5) На 6 курсі медичного факультету університетів відновити цикл "Клінічна анатомія та оперативна хірургія" (30 год.).

Направити клопотання про позитивне рішення щодо зміни назви, відокремлення дисципліни "Клінічна анатомія та оперативна хірургія" та зміну освітнього навантаження до ДУ "Центральний методичний кабінет з вищої медичної освіти" та міністру охорони здоров'я особисто.

5. Для вирішення питання на законодавчому рівні звернутись до МОЗ України з інформацією про незадовільний стан із забезпеченням навчального процесу навчальним демонстраційним (трупним) матеріалом при викладанні анатомії людини, топографічної анатомії та оперативної хірургії.

6. Створити при Товаристві АГЕТ України осередок клінічних анатомів. Голову осередка ввести у склад президії Товариства у якості віце-президента.

7. Затвердити рішення VI конгресу АГЕТ з питань викладання гістології, цитології та ембріології у вищій школі:

1) При вивченні гістології, цитології та ембріології окремим курсом виділити "Ембріологія людини" (20 годин) для студентів 2 курсу фаху "Лікувальна справа" та "Педіатрія". Це необхідно для формування свідомого уявлення про будову та функціонування органів і систем після вивчення курсу "Спеціальна гістологія".

2) На 6 курсі медичного факультету університетів створити цикл "Клінічна гістологія" (25 год.).

8. Надіслати рішення VI конгресу анатомів, гістологів, ембріологів і топографоанатомів до Міністерства охорони здоров'я України. Доручити кафедри оперативної хірургії та топографічної анатомії Вінницького Національного медичного університету імені М.І.Пирогова довести до відома МОЗ України та ДУ "Центральний методичний кабінет з вищої медичної освіти" резолюцію конгресу та інформувати про стан

рішення питання всі кафедри України.

9. Опублікувати в журналах "Вісник морфології" та "Клінічна анатомія та оперативна хірургія" звіт про роботу, резолюцію VI конгресу анатомів, гістологів, ембріологів і топографоанатомів та текст клопотання з питань викладання клінічної анатомії та оперативної хірургії у вищій школі.

10. Підготувати клопотання до МОН України про внесення змін до вимог щодо опублікування результатів дисертацій, зокрема зняти обмеження кількості статей, опублікованих в електронних виданнях.

11. Звернутись до ДАК України про введення до експертної ради з медико-біологічних дисциплін експерта з нормальної анатомії людини.

Затверджено склад Правління наукового Товариства АГЕТ України: проф. Вовк Ю.М. (Рубіжне), проф. Волков К.С. (Тернопіль), проф. Волошин М.А. (Запоріжжя), проф. Головацький А.С. (Ужгород), проф. Горальський Л.П. (Житомир), проф. Гумінський Ю.Й. (Вінниця), проф. Луцик О.Д. (Львів), проф. Масловський

С.Ю. (Харків), проф. Пикалюк В.С. (Сімферополь), проф. Попов О.Г. (Одеса), проф. Попович Ю.І. (Івано-Франківськ), проф. Раскалей В.Б. (Київ), проф. Топка Е.Г. (Дніпропетровськ), проф. Мельник О.П. (Київ), проф. Шепітько В.І. (Полтава), проф. Чайковський Ю.Б. (Київ), проф. Черкасов В.Г. (Київ), Черно В.С. (Миколаїв).

Затверджена Президія Правління Товариства у складі: проф. Волошин М.А., проф. Луцик О.Д., проф. Мельник О.П., проф. Півторак В.І., проф. Раскалей В.Б., проф. Фомина Л.В., проф. Черкасов В.Г., проф. Шаторна В.Ф., проф. Чайковський Ю.Б.

Президентом наукового Товариства анатомів, гістологів, ембріологів та топографоанатомів України одностановно обраний проф. Чайковський Ю.Б., першим віце-президентом - проф. Волошин М.А.

Обрана ревізійна комісія у складі: голова - проф. Довгаль Г.В.; члени - проф. Жураківська О.Я., проф. Хмара Т.В.

Усі делегати Конгресу висловили подяку його організаторам.

**Співголови оргкомітету конгресу: голова локального оргкомітету - член-кореспондент НАМН України, професор Ю.Б.Чайковський, професор М.А.Волошин
Секретар оргкомітету О.А.Григор'єва**